

Bij Romeinen 9.21-24

Heeft God al van tevoren besloten wie Hem zal dienen en wie niet?

Als je in een paar alinea's iets schrijft over de uitverkiezing, doe je het bijna nooit goed. Er zijn immers eeuwenlang boeken over geschreven. Toch kunnen we de moeilijke teksten ook niet uit de weg gaan. In Rom. 9:21-24 schrijft Paulus:

Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp het ene voorwerp tot een eervol, het andere tot een oneervol voorwerp te maken? En is het niet zo dat God, omdat Hij Zijn toorn wilde bewijzen en Zijn macht bekendmaken, met veel geduld de voorwerpen van Zijn toorn, voor het verderf gereedgemaakt, verdragen heeft? En dat met het doel om de rijkdom van Zijn heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van Zijn ontferming, die Hij van tevoren bereid heeft tot heerlijkheid? Hen heeft Hij ook geroepen, namelijk ons, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de heidenen.

Wat een ingewikkeld gedeelte. Veel christenen lezen deze woorden alsof Paulus het heeft over ieder mens afzonderlijk. Alsof God vóór de schepping al heeft besloten wie gered zal worden en wie verloren zal gaan. Alsof sommige mensen voor de hemel en anderen voor de hel zijn bestemd. Dat is inderdaad wat deze verzen op het eerste gezicht lijken te zeggen.

Paulus maakt in elk geval duidelijk dat God de absolute vrijheid heeft om te doen wat Hij wil. Hij is de pottenbakker; wij zijn de klei. Niemand kan Hem ter verantwoording roepen. Toch zijn er minstens twee redenen waarom ik denk dat Paulus hier niet spreekt over een eeuwig besluit over ieder mens individueel.

De eerste reden is dat God nooit handelt in strijd met Zijn eigen karakter. Zijn almacht betekent niet dat Hij willekeurig handelt. Dezelfde Paulus die Rom. 9 schreef, schrijft ook:

Want dat is goed en welgevallig in de ogen van God, onze Zaligmaker, Die wil dat alle mensen zalig worden en tot kennis van de waarheid komen. Want er is één God. Er is ook één Middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus. Hij heeft Zich gegeven als een losprijs voor allen." (1 Tim. 2.3-6)

Dat is een opmerkelijke uitspraak. Paulus zegt niet dat God wil dat *sommige* mensen behouden worden, maar dat Hij wil dat *alle* mensen zalig worden. Christus gaf Zich als losprijs voor allen.

Daarom vind ik het moeilijk om Romeinen 9 zo uit te leggen dat God tegelijkertijd zou hebben besloten dat een deel van de mensheid onmogelijk gered kan worden.

De tweede reden is de context van Rom. 9-11. Paulus bespreekt in deze hoofdstukken niet de redding van individuele mensen, maar Gods handelen met Israël en de volken. De grote vraag is: hoe kan het dat Gods eigen volk de Messias grotendeels heeft afgewezen, terwijl zoveel heidenen Hem juist aannemen?

Dat is het probleem dat Paulus probeert op te lossen. Daarom gebruikt hij voorbeelden als Farao, Jakob en Ezau, en de pottenbakker met zijn klei. Hij laat zien dat God in de geschiedenis volken en groepen mensen gebruikt om Zijn heilsplan uit te voeren.

In dat licht begrijp ik ook de "voorwerpen tot eer" en de "voorwerpen tot oneer". God gebruikte het ongeloof van een groot deel van Israël om het evangelie naar de heidenen te brengen. Dat was geen ongelukje of iets dat niet was voorzien in Gods heilsplan, maar juist onderdeel van Zijn plan. Maar

dit betekent niet dat God Israël definitief heeft afgeschreven. Integendeel. Paulus schrijft direct daarna:

Broeders, de oprechte wens van mijn hart en mijn gebed tot God voor Israël is gericht op hun zaligheid." (Rom. 10.11)

Als God Israël voorgoed had verworpen, zou Paulus niet voor hun redding bidden. Nog duidelijker zegt hij in het volgende hoofdstuk:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! (Rom. 11.1)

En even later:

Zijn zij soms gestruikeld met de bedoeling dat zij vallen zouden? Volstrekt niet! Door hun val echter is de zaligheid tot de heidenen gekomen om hen tot jaloersheid te verwekken... Want tegen u, de heidenen, zeg ik: voor zover ik de apostel van de heidenen ben, maak ik mijn bediening heerlijk, om daardoor zo mogelijk mijn verwanten wat betreft het vlees tot jaloersheid te verwekken en enigen uit hen te behouden." (Rom. 11.11-14)

Dat is precies wat Paulus zelf doet. Hij verkondigt overal eerst het evangelie aan de Joden, omdat hij verlangt dat zij alsnog in Jezus gaan geloven. Hun mogelijkheid tot redding staat volledig open.

Sterker nog: Paulus noemt de verharding van Israël later zelfs gedeeltelijk en tijdelijk (Rom 11.25). Ze dient een doel in Gods heilsplan, maar is niet Gods laatste woord over Zijn volk.

Dat is, denk ik, de kern van Romeinen 9-11. God gebruikte de tijdelijke ongehoorzaamheid van een groot deel van Israël om het evangelie naar de volken te brengen. Maar daarna roept Hij datzelfde Israël opnieuw tot geloof. Paulus ziet zichzelf als instrument om hen terug te winnen.

Daarom denk ik dat de beeldspraak van de pottenbakker niet in de eerste plaats gaat over de eeuwige bestemming van individuen. Paulus probeert hier niet uit te leggen dat sommige mensen vanaf hun geboorte onvermijdelijk verloren zullen gaan.

Hij legt uit hoe God, als de soevereine Pottenbakker, Israël en de volken een verschillende rol heeft gegeven in Zijn heilsplan. Dat plan speelde zich af in Paulus' eigen tijd. Juist daarom bleef hij overal het evangelie aan de Joden verkondigen. Als hij had geloofd dat hun eeuwige bestemming al vastlag, zou dat weinig zin hebben gehad.

Integendeel, Paulus geloofde dat iedereen die in Christus gelooft, gered wordt. Dat is immers ook de grote boodschap van Romeinen:

Want ieder die de Naam van de Heere zal aanroepen, zal zalig worden." (Rom. 10.13)